

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

СОФИЯ 1040, бул. "Христо Ботев" № 55

№ 354 – юни 2024

А
Г
Р
О
С
Т
А
Т
И
С
Т
И
К
А

СИСТЕМА ЗА ЗЕМЕДЕЛСКА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ

2017

Източник: ЕК, СЗСИ

РЕЗУЛТАТИ И АНАЛИЗИ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

СЗСИ	Система за земеделска счетоводна информация
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
ЕС	Европейски съюз
ЕК	Европейска комисия
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОП	Обща продукция
НДС	Нетна добавена стойност
НД	Нетен доход
ГРЕ	Годишна работна единица
ИЗП	Използвана земеделска площ
СП	Стандартна продукция
СЗ	Северозападен район
СЦ	Северен централен район
СИ	Североизточен район
ЮЗ	Югозападен район
ЮЦ	Южен централен район
ЮИ	Югоизточен район
ДД	Други доходоносни дейности
СЕПП	Схема за единно плащане на площ
ДДС	Данък добавена стойност
ха	хектари
лв.	лева
бр.	брой
ж.е.	животински единици

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ТАБЛИЦА 1. СРЕДНИ РЕЗУЛТАТИ НА СТОПАНСТВОТА, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО РАЙОНИ - СЗСИ'2017.....	4
2. ТАБЛИЦА 2. СРЕДНИ РЕЗУЛТАТИ НА СТОПАНСТВОТА, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО 6 ГРУПИ ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗМЕР - СЗСИ'2017.....	5
3. МЕТОДОЛОГИЯ И ИЗПОЛЗВАНИ ДЕФИНИЦИИ.....	6
4. ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ, СЪГЛАСНО МЕТОДОЛОГИЯТА НА ЕС ЗА СЗСИ.....	9

Таблица 2 Средни резултати на стопанствата, разпределени по 6 групи икономически размер - СЗСИ'2017

Наименование	Ед. мярка	Всички стопанства	Икономически размер (в евро)					
			от 4 до 8 хил. евро	от 8 до 25 хил. евро	от 25 до 50 хил. евро	от 50 до 100 хил. евро	от 100 до 500 хил. евро	над 500 хил. евро
Стопанства в съвкупността	брой	61 424	22 752	22 058	6 047	4 701	4 278	1 588
Използвана земеделска площ	ха	65.86	3.29	13.68	31.53	68.07	274.86	1 248.22
<i>от която наета</i>	ха	57.08	2.09	11.20	27.79	62.32	252.56	1 051.54
Площи, заети с:								
зърнени култури	ха	31.34	0.59	3.61	9.16	24.46	132.30	690.14
други полски култури	ха	21.30	0.57	2.46	6.90	15.97	94.55	453.31
зеленчуци и цветя	ха	0.61	0.15	0.27	0.67	0.61	2.05	7.90
трайни насаждения	ха	1.44	0.40	0.83	1.42	2.55	5.45	10.79
фуражни култури	ха	8.36	1.37	4.64	11.95	21.92	27.66	54.52
Животни								
Общо животински единици	ж.е.	20.3	3.1	8.0	16.4	34.6	50.0	330.1
говеда и биволи	ж.е.	8.3	1.6	4.3	9.6	25.4	29.1	49.0
от които млекодайна крави	ж.е.	4.7	0.7	1.8	5.2	16.2	19.0	29.7
овце и кози	ж.е.	3.5	1.4	3.5	6.1	7.7	6.2	4.3
свине	ж.е.	4.2	0.0	0.0	0.3	0.2	2.2	155.7
птици	ж.е.	4.2	0.1	0.1	0.3	1.1	12.5	121.2
Работна ръка								
еквивалент на пълна заетост	ГРЕ	3.0	1.5	1.8	2.6	3.5	8.1	27.3
<i>от която неплатена</i>	ГРЕ	1.2	1.3	1.3	1.4	1.1	0.5	0.3
Икономически резултати								
+ Обща продукция	лв.	140 241	13 057	30 649	60 235	124 485	509 590	2 841 017
от растениевъдството	лв.	99 333	7 309	17 007	39 820	74 952	404 127	2 039 029
от животновъдството	лв.	38 107	5 748	11 430	20 341	43 550	102 516	750 288
други приходи	лв.	2 801	0	2 212	74	5 983	2 947	51 700
- Междино потребление - общо	лв.	79 300	6 794	16 186	32 001	76 010	299 187	1 592 260
специфични разходи в растениевъдството	лв.	29 802	1 565	3 866	10 281	20 334	126 480	636 483
специфични разходи в животновъдството	лв.	21 076	2 586	4 776	10 061	23 832	56 034	452 102
специфични разходи за ДДД	лв.	1 758	4	1 872	143	4 223	4 854	15 852
други общи разходи	лв.	26 664	2 639	5 672	11 516	27 621	111 819	487 823
+ Баланс на текущи субсидии и данъци	лв.	38 322	5 498	13 669	34 060	50 624	136 439	566 542
субсидии	лв.	36 982	4 383	11 809	30 741	47 358	137 129	576 976
баланс ДДС по текущи сделки	лв.	1 925	1 195	2 050	3 878	3 857	990	0
данъци и такси	лв.	585	80	190	559	591	1 680	10 434
= Брутен доход	лв.	99 263	11 761	28 132	62 294	99 099	346 842	1 815 299
- Амортизации	лв.	19 040	1 229	2 750	7 223	20 476	72 383	397 594
= Нетна добавена стойност	лв.	80 223	10 532	25 382	55 071	78 623	274 459	1 417 705
- Разходи за земя, труд и капитал	лв.	44 907	1 923	6 689	16 501	41 160	188 893	923 005
разходи за заплати и осигуровки	лв.	17 442	1 350	3 229	8 586	18 611	73 730	324 027
наем за земя	лв.	25 206	557	3 276	7 291	19 718	106 556	548 310
лихви	лв.	2 259	16	184	624	2 831	8 607	50 668
+ Баланс на субсидии и данъци за инвестиции	лв.	651	86	393	712	1 146	2 599	5 390
субсидии за инвестиции	лв.	422	0	186	188	874	1 878	5 390
баланс ДДС по инвестиционни сделки	лв.	229	86	207	524	272	721	0
= Нетен доход	лв.	35 967	8 695	19 086	39 282	38 609	88 165	500 090
Елементи от баланса (в края на периода)								
Дълготрайни активи - общо	лв.	186 188	20 043	45 347	101 021	210 653	617 761	3 612 282
земеделска земя и трайни насаждения	лв.	71 279	9 947	18 101	31 455	75 373	223 251	1 418 843
сгради	лв.	32 239	2 910	6 047	22 056	37 776	100 450	654 925
машини	лв.	61 592	2 981	11 013	22 224	56 456	242 118	1 282 743
Краткотрайни активи - общо	лв.	101 522	11 676	24 383	88 334	92 695	301 170	1 998 777
Заеми и задължения - общо	лв.	70 024	827	7 023	25 529	91 381	230 513	1 610 402
дългосрочни	лв.	32 013	462	2 552	11 166	47 567	115 688	701 221
краткосрочни	лв.	38 011	365	4 471	14 363	43 814	114 825	909 181
Показатели								
Нетна добавена стойност на ГРЕ	лв./ГРЕ	26 816	7 075	14 125	21 009	22 373	34 045	51 886
Нетен доход на ГРЕ	лв./ГРЕ	12 029	5 836	10 603	14 993	11 000	10 939	18 305
Общо директни плащания	лв.	29 214	2 237	8 502	25 114	37 849	118 185	453 746
от които СЕПП плащания	лв.	12 191	479	2 380	5 447	11 760	51 619	237 002
Агроекология и климат и НАТУРА 2000	лв.	3 706	213	1 271	2 380	4 524	7 915	78 856
Плащания за необлагодетелствани райони	лв.	1 226	260	1 130	2 343	2 826	3 125	2 308

Източник: ЕК, система за земеделска счетоводна информация'2017 към 28.06.2024г.

Таблица 1 Средни резултати на стопанствата, разпределени по райони - СЗСИ'2017

Наименование	Ед. мярка	България	Райони					
			СЗ	СЦ	СИ	ЮЗ	ЮЦ	ЮИ
Стопанства в съвкупността	брой	61 424	8 815	8 962	8 917	10 361	9 114	15 255
Използвана земеделска площ	ха	65.86	86.03	91.38	93.9	77.86	30.42	35.83
<i>от която наета</i>	ха	57.08	73.56	80.39	78.23	69.2	27.37	31.01
Площи, заети с:								
зърнени култури	ха	31.34	45.47	51.64	49.87	32.8	8.86	12.88
други полски култури	ха	21.30	30.03	31.34	32.46	28.21	5.28	8.72
зеленчуци и цветя	ха	0.61	0.38	0.57	0.74	0.55	0.26	0.94
трайни насаждения	ха	1.44	1.54	1.01	0.81	2.77	0.81	1.47
фуражни култури	ха	8.36	6.69	4.76	6.87	10.09	10.08	10.12
Животни								
Общо животински единици	ж.е.	20.3	24.2	26.7	15.2	23.4	12.9	19.8
говеда и биволи	ж.е.	8.3	6.7	7.4	7.0	9.3	5.9	11.4
от които млекодайки крави	ж.е.	4.7	4.1	4.9	4.5	5.4	2.9	5.8
овце и кози	ж.е.	3.5	2.3	3.3	3.2	5.0	4.1	3.2
свине	ж.е.	4.2	10.3	8.0	1.3	6.8	0.4	0.8
птици	ж.е.	4.2	4.9	8.0	3.7	2.3	2.3	4.3
Работна ръка								
еквивалент на пълна заетост	ГРЕ	3.0	3.4	3.2	3.1	3.3	2.6	2.6
<i>от която неплатена</i>	ГРЕ	1.2	1.2	0.9	1.3	1.0	1.6	1.3
Икономически резултати								
+ Обща продукция	лв.	140 241	196 094	211 860	169 306	155 169	66 849	82 605
от растениевъдството	лв.	99 333	140 810	151 064	137 505	103 559	43 633	53 065
от животновъдството	лв.	38 107	49 673	59 926	24 434	47 722	23 194	28 973
други приходи	лв.	2 801	5 611	870	7 367	3 888	22	567
- Междино потребление - общо	лв.	79 300	102 599	109 409	94 491	90 297	36 628	57 289
специфични разходи в растениевъдството	лв.	29 802	41 499	40 679	42 367	31 003	13 239	18 387
специфични разходи в животновъдството	лв.	21 076	26 462	33 666	14 643	26 730	9 847	17 202
специфични разходи за ДДД	лв.	1 758	829	675	5 024	1 809	1 238	1 303
други общи разходи	лв.	26 664	33 809	34 389	32 457	30 755	12 304	20 397
+ Баланс на текущи субсидии и данъци	лв.	38 322	45 132	44 348	45 036	47 459	21 635	30 685
субсидии	лв.	36 982	42 337	44 228	42 785	46 699	21 158	29 094
баланс ДДС по текущи сделки	лв.	1 925	3 475	1 050	2 850	1 396	677	2 104
данъци и такси	лв.	585	680	930	599	636	200	513
= Брутен доход	лв.	99 263	138 627	146 799	119 851	112 331	51 856	56 001
- Амортизации	лв.	19 040	22 877	24 653	27 641	22 210	9 411	12 097
= Нетна добавена стойност	лв.	80 223	115 750	122 146	92 210	90 121	42 445	43 904
- Разходи за земя, труд и капитал	лв.	44 907	65 686	80 090	59 462	46 083	14 987	20 804
разходи за заплати и осигуровки	лв.	17 442	24 137	26 487	18 631	19 996	8 410	11 224
разходи за наем	лв.	25 206	39 065	51 307	36 793	22 967	5 719	8 257
лихви	лв.	2 259	2 484	2 296	4 038	3 120	858	1 323
+ Баланс на субсидии и данъци за инвестиции	лв.	651	1 121	374	1 076	534	524	452
субсидии за инвестиции	лв.	422	653	104	653	467	471	282
баланс ДДС по инвестиционни сделки	лв.	229	468	270	423	67	53	170
= Нетен доход	лв.	35 967	51 185	42 430	33 824	44 572	27 982	23 552
Елементи от баланса (в края на периода)								
Дълготрайни активи - общо	лв.	186 188	240 702	247 990	274 518	193 755	87 481	120 585
земеделска земя и трайни насаждения	лв.	71 279	101 543	99 626	118 342	80 288	19 576	34 404
сгради	лв.	32 239	36 272	51 668	44 905	28 056	20 198	21 129
машини	лв.	61 592	79 061	72 490	89 957	61 805	34 457	44 584
Краткотрайни активи - общо	лв.	101 522	122 175	123 047	139 879	99 963	30 235	98 167
Заеми и задължения - общо	лв.	70 024	67 289	74 268	144 332	72 607	25 687	50 409
дългосрочни	лв.	32 013	30 303	38 592	60 378	37 993	10 149	21 557
краткосрочни	лв.	38 011	36 986	35 676	83 954	34 614	15 538	28 852
Показатели								
Нетна добавена стойност на ГРЕ	лв./ГРЕ	26 816	34 575	37 683	29 703	27 320	16 115	17 029
Нетен доход на ГРЕ	лв./ГРЕ	12 029	15 279	13 096	10 911	13 507	10 640	9 129
Общо директни плащания	лв.	29 214	33 638	36 231	35 989	36 796	14 604	22 151
от които СЕПП плащания	лв.	12 191	16 311	17 448	17 426	14 608	4 983	6 323
Агроекология и климат и НАТУРА 2000	лв.	3 706	5 124	4 993	2 775	5 461	1 754	2 650
Плащания за необлагодетелствани райони	лв.	1 226	190	188	428	1 396	3 675	1 326

Източник: ЕК, система за земеделска счетоводна информация'2017 към 28.06.2024г.

ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СЗСИ

Около 80 хил. земеделски стопанства от ЕС участват в СЗСИ.

Системата за земеделска счетоводна информация е създадена в ЕС през 1965 година с Регламент № 79/65/ЕИО и има за основна цел ежегодно събиране и обобщаване на информация за доходите на земеделските стопанства. Към настоящия момент СЗСИ функционира съгласно Регламент (ЕО) № 1217/2009 на Съвета и последвалите изменения.

Всяка страна определя орган за връзка с ЕК

Отдел “Агростатистика” при МЗХ е определен за орган за връзка с Европейската комисия и отговаря за изграждането и функционирането на СЗСИ в България. Органът за връзка с ЕК определя начина за събиране на информацията, контролира и обработва индивидуалните данни и публикува окончателните стандартни резултати в съответствие с изискванията на ЕК и националните потребности.

Индивидуалните данни на стопанствата са конфиденциални

Индивидуалните данни на земеделските стопанства, включени в СЗСИ, са защитени със Закона за статистиката. Те не могат да бъдат разгласявани или използвани за данъчни и други цели.

Допълнителна информация за СЗСИ (FADN – Farm Accountancy Data Network) може да получите от страницата на Европейската комисия: <https://agridata.ec.europa.eu/>

ПОЛЕ НА НАБЛЮДЕНИЕ НА СЗСИ

61 424 стопанства с икономически размер над 4 000 евро формират полето на наблюдение на СЗСИ през 2017 година

При определяне на полето на наблюдение на СЗСИ, Комисията следва насоките, определени в Регламент (ЕО) № 1217/2009 от 30 ноември 2009 г. и последвалите изменения и приема прагматичен подход, като включва само тези стопанства, които се считат за пазарно ориентирани земеделски стопанства. С оглед на практиката, за да бъде квалифицирано като пазарно ориентирано, стопанството следва да надвишава минимален икономически размер. Поради различните стопански структури на територията на Европейския съюз, се определя различен праг за всяка държава. За България е определен да бъде над 4 000 евро. По този начин полето на наблюдение на СЗСИ е подсъвкупност на единиците, анкетирани при преброяване на земеделските стопанства.

Резултатите от проведеното през 2013 г. извадково преброяване на земеделските стопанства в България показват, че земеделските стопанства в страната са около 254 хиляди със среден размер на ИЗП около 155 дка. Полето на наблюдение на СЗСИ обхваща около 25% от стопанствата, но те формират около 92% от стандартната продукция и представляват 95% от ИЗП и 82% от животинските единици.

ИЗВАДКА НА СЗСИ

2 253 стопанства участват в СЗСИ през 2017 година

За да се гарантира, че извадката адекватно отразява различията на земеделските стопанства, полето на наблюдение се стратифицира. Стратификация е статистическа техника, която се използва за повишаване на ефективността за вземане на проби (т.е. да се намали броят на стопанствата, необходими за представяне на разнообразието на земеделските стопанства в полето на наблюдението). В СЗСИ се използват три критерия за стратификация: район по СЗСИ, тип земеделие и икономически размер.

Представителната извадка на СЗСИ за 2017 година включва 2 253 земеделски стопанства. Два месеца преди началото на всеки отчетен период, органите за връзка са длъжни да съставят план за подбор в съответствие с Регламент за изпълнение (ЕС) № 2015/220 на Комисията.

Участието на земеделските стопанства в системата е на доброволен принцип. Те се набират до запълване на броя, фиксиран в извадката, като се съблюдават принципите на стратификация.

ПРЕТЕГЛЯНЕ НА ДАННИ НА СЗСИ

СЗСИ данните се публикуват като средни резултати.

При изчисляване на резултатите се използва специална система за претегляне. Тя се основава на принципа на "свободно разширение": тегло (коэффициент на екстраполация), изчислено за стопанството се отнася за всички стопанства от стратата. Индивидуалното тегло е равно на съотношението между броя на стопанствата на една и съща страта (район по СЗСИ x тип земеделие x икономически размер) в полето на наблюдение и в извадката.

ПУБЛИЧНИ ДАННИ НА СЗСИ

СЗСИ разполага с публична база данни за всички държави членки на ЕС

СЗСИ е важен инструмент за мониторинг на Общата селскостопанска политика на ЕС. Интересът към данните и специалните анализи за СЗСИ непрекъснато нараства. Базовите СЗСИ анализи играят важна роля в целия процес на формиране на новата ОСП, както и в оценка на мерките на прилаганата ОСП и в оценките на въздействието на предложенията за политики.

Стандартните резултати са среднопретеглени статистически данни, изчислени на база изпратените земеделските счетоводни отчети, които периодично се публикуват от Комисията. Те са на разположение в публичната база данни и описват в подробности икономическото положение на земеделските стопани от различни групи в целия Европейски съюз. Чрез редовно представяне на стандартните резултати, Комисията осъществява една от двете основни цели на СЗСИ - оценка на доходите на земеделските стопанства.

ИЗПОЛЗВАНИ ДЕФИНИЦИИ

Използвана земеделска площ (ИЗП)

Използвана земеделска площ е площта, използвана от стопанството, независимо от собствеността ѝ. В ИЗП се включват обработваемата земя, семейните градини, трайните насаждения и постоянно затревените площи (ливади и пасища), които се използват само от изследваното стопанство.

Стандартна продукция (СП)

Стандартната продукция е критерий, който има за цел да отразява тенденциите в икономиката, за да може типологията на стопанствата да се прилага по адекватен начин.

Тя се изчислява по продукти в съответствие с изследваните характеристики от структурата на земеделските стопанства. Има установено съответствие между гореспоменатите характеристики и позициите на земеделския статистически отчет.

СП отразява средната парична стойност на селскостопанската продукция при цена на производител. СП не включва директните плащания, данък добавена стойност и други данъци.

Типология на стопанствата

Типологията на стопанствата се установява в съответствие с изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) № 2015/220 на Комисията. Типологията на стопанствата позволява да се определи типът земеделие и икономическият им размер, като се използва единен метод за класифициране на стопанствата в зависимост от абсолютния и от относителния дял на отглежданите от тях култури и животни, изчислен в стандартна продукция.

При определяне на типологията на стопанствата се преминава през следните стъпки:

1. Изчисляват се индивидуална СП за всички селскостопански продукти (от растениевъдството и животновъдството) като средна стойност от няколко години.
2. Индивидуалната СП се прилагат към данните на всяко стопанство (площта на всеки вид култура и броя на всяка категория животни, отглеждани в стопанството), се умножават по съответните им СП и се сумират, за да се получи общата СП на стопанството в евро.

За определяне на типологията на стопанствата, участващи в СЗСИ през 2017 г. са използвани КСП'2017, изчислени като средно претеглени величини за периода 2015-2019 година.

Тип земеделие на стопанствата

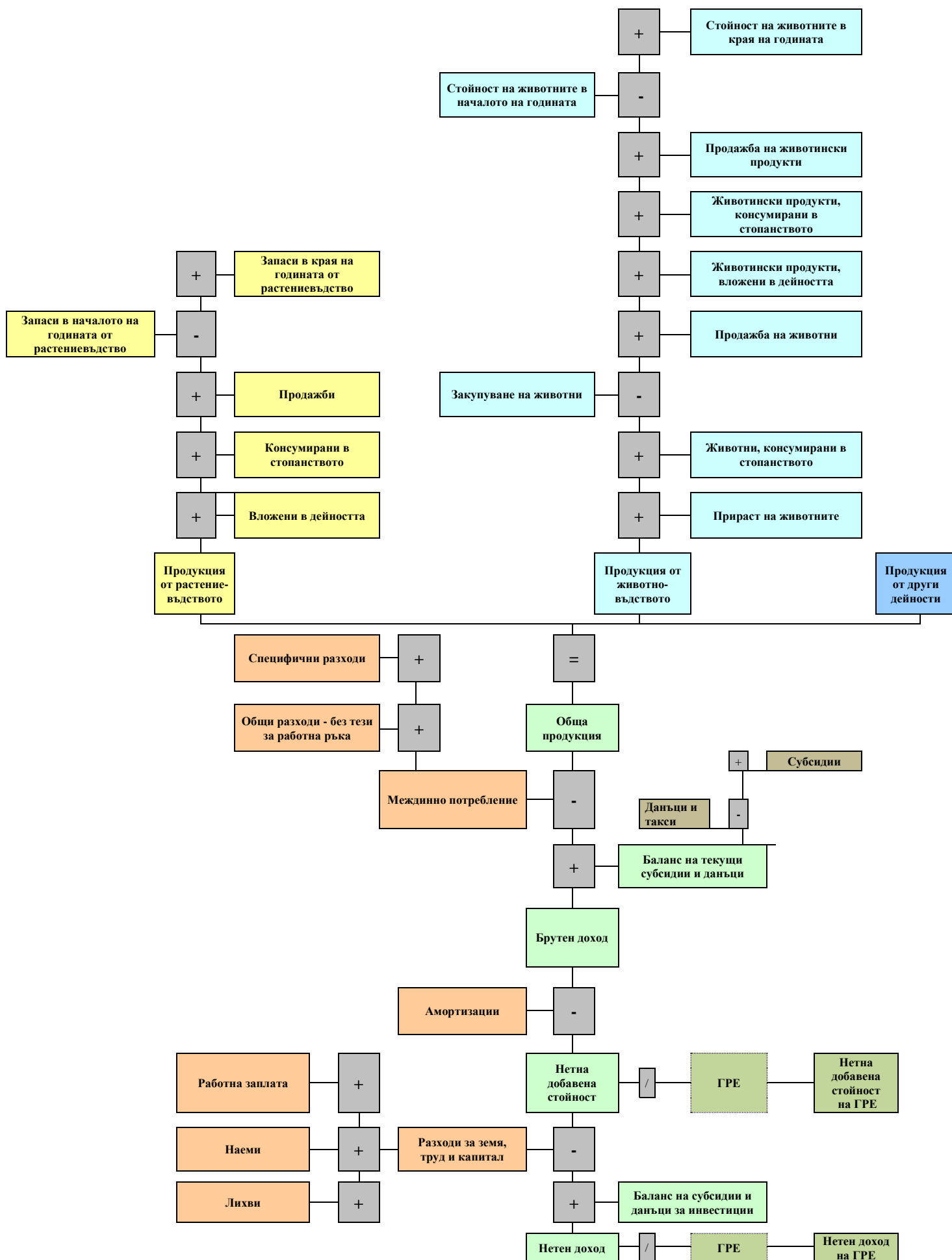
Типът земеделие на стопанството има 3 нива на детайлизация – общ, основен, специфичен. Стопанствата се групират в девет общи типа: полски култури, зеленчуци, цветя и гъби, трайни насаждения, тревопасни животни, свине и птици, смесени растениевъдни, смесени животновъдни, смесени растениевъдно-животновъдни и неклассифицирани стопанства.

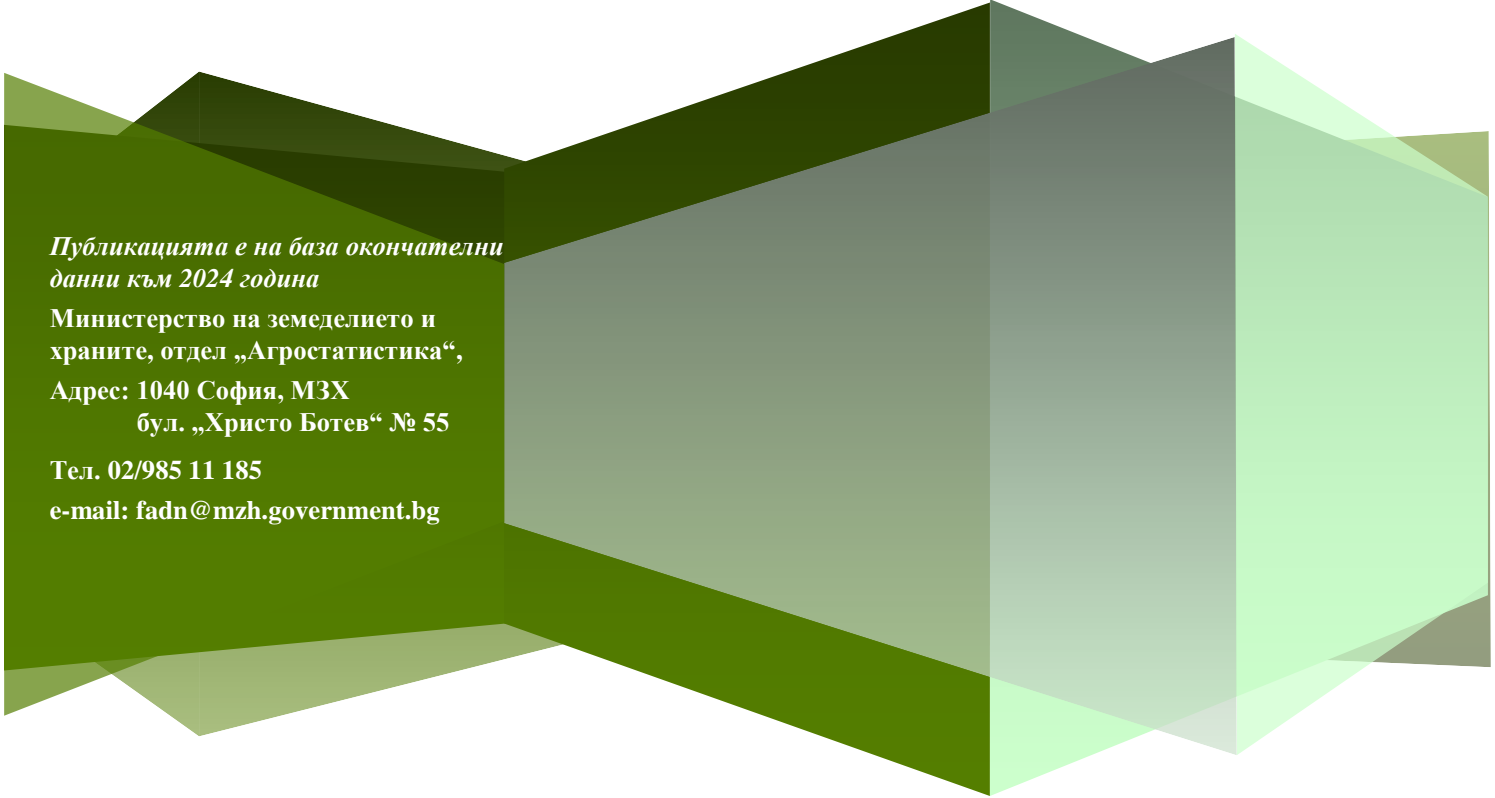
Типът земеделие на стопанството се определя от относителния дял на стандартната продукция на различните продукти на стопанството в неговата обща СП по схема за класификация, заложена в Регламент за изпълнение (ЕС) № 2015/220 и последвалите изменения.

Икономически размер	Икономическият размер на едно стопанство се определя като сумата от СП на всеки продукт, произвеждан в стопанството. Стопанствата се групират в класове по размер (от I до XIV). Икономическият размер на стопанството се измерва в евро и представлява общата стандартна продукция (СП). Тя показва потенциала на стопанството, но не и неговите финансови резултати. Икономическият размер позволява сравнение на стопанства с различни специализации, защото физическият размер (средна площ, брой животни и т.н.) не носи достатъчно информация.
Райони по СЗСИ	В съответствие с Регламент за изпълнение (ЕС) № 2015/220 на Комисията България е разделена на 6 района по СЗСИ: Северозападен, който включва областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана и Плевен; Северен централен, който включва областите Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра; Североизточен, който включва областите Варна, Добрич, Търговище и Шумен; Югозападен, който включва областите Благоевград, Кюстендил, Перник, София град и София област; Южен централен, който включва областите Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково; Югоизточен, който включва областите Бургас, Сливен, Стара Загора и Ямбол.
Годишна работна единица (ГРЕ)	1 годишна работна единица е равна на отработените часове от един работник на пълно работно време в рамките на една година. В България се приема, че 1 ГРЕ е равна на 1856 отработени часа в годината или 232 човекодни.
Обща продукция	Продукция от растениевъдство + продукция от животновъдство + приходи от други дейности.
Продукция от растениевъдството	Приходи от продажба на продукция + вложени продукти в дейността на стопанството + собствена консумация и плащания в натура + запаси на продукция в края на периода - запаси на продукция в началото на периода.
Продукция от животновъдството	Приходи от продажба на животни и животинска продукция + вложени продукти в дейността на стопанството + собствена консумация и плащания в натура + запаси на продукция в края на периода – запаси на продукция в началото на периода + стойност на животните в края на периода – стойност на животните в началото на периода – стойност на закупените животни.
Продукция от други дейности	Приходи от извършени услуги + приходи от отдаване на машини под наем + лихви по банкови сметки на стопанството + приходи от агротуризм + приходи от отглеждане на животни по договор + приходи от продажба на дълготрайни материални активи, стоки и материали + други приходи.
Междинно потребление	Специфични разходи за растениевъдство + специфични разходи за животновъдство + специфични разходи за ДДД + други общи разходи за дейността.
Специфични разходи за растениевъдство	Разходи за семена (собствени и закупени) + разходи за торове + разходи за препарати за растителна защита + други специфични разходи.
Специфични разходи за животновъдство	Разходи за фуражи (собствени и закупени) + други специфични разходи.
Други общи разходи	Разходи за поддръжка на сградите (вкл. резервни части и услуги) + разходи за електричество + разходи за горива + разходи за вода + разходи за застраховки + други разходи.
Баланс на текущи субсидии и данъци	Субсидиите и данъците, получени съответно платени във връзка с текущата дейност.
Брутен доход	Брутна продукция – междинно потребление – разходи за данъци и такси + приходи от субсидии за текуща дейност.
Нетна добавена стойност	Брутен доход – разходи за амортизации.
Разходи за земя, труд и капитал	Разходи за заплати и осигуровки + разходи за наем за земя + разходи за лихви.
Нетен доход	Нетна добавена стойност – разходи за земя, труд и капитал + приходи от субсидии за инвестиции.

ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ, СЪГЛАСНО МЕТОДОЛОГИЯТА НА ЕС ЗА СЗСИ

*Публикацията е на база окончателни
данни към 2024 година*

Министерство на земеделието и
храните, отдел „Агростатистика“,

Адрес: 1040 София, МЗХ
бул. „Христо Ботев“ № 55

Тел. 02/985 11 185

e-mail: fadn@mzh.government.bg